

Valta Suomessa –tutkimusohjelman vuosiseminaarin esitykset

1. Pääpuhujat

Pertti Haapala puhui sosiaalisen ja taloudellisen järjestelmän valtarakenteista autonomisessa ja itsenäisessä Suomessa.

Autonomisen Suomen valtarakenne oli hierarkkinen eri kansanosien ollessa perustavalla tavalla eriarvoisia. Fennomaanien luomat kansakoulut, joissa opetettiin mitä on kansa ja mikä on Suomen kansa, kehittivät kansanvalta-ajatuksen. Kansanvalta ei kuitenkaan saanut vahvaa asemaa valta-eliitin keskuudessa ennen kansalaissotaa. Vaikka kansanvaltaa tahtonut kansanosa sodan hävisikin, kävi ilmeiseksi, ettei kansan alimpia luokkia enää voitu jättää vaille valtaa ja oikeuksia. Kehitys kulminoitui 1919 perustuslaissa, jossa tähdennettiin vallan kuuluvan kansalle.

1800-luvun Suomi oli ylhäältä johdettu erityistalousalue: kaikki, etenkin Venäjän kauppa, perustui erillisiin sopimuksiin ja yrityksen perustamiseen vaadittiin lupa. 1900-luvun lopulle saakka Suomen talous oli valtiokapitalistista: valtio säätelee sekä tuotantoa että tulonjakoa (edes sosialismi ei 1900-luvulla Suomessa kyseenalaistanut kapitalistista järjestelmää, vaan ylellisyyksien epätasaisen jakamisen) ja omistavia tahoja olivat ennen kaikkea suuret suvut ja instituutiot. Kun markkinat Suomessa 1900-luvun lopulla vapautettiin, monet vanhat suuryritykset romahtivat välittömästi.

1900-luvulla julkisvalta nielaisi kansanvallan. 1900-luvun lopulle tullessa julkisvalta syö puolet kansantulosta ja säätelee sen jakautumista ja käyttöä. Valta Suomessa on nykyään julkishallinnossa ja tämä valta on huomattavasti kokonaisvaltaisempaa kuin mitä oli aatelistiitin tai suuriruhtinaan valta 1800-luvulla.

Laura Stark spoke about gender distinction as a means of power hierarchy.

Gender power studies should go beyond gender equality in men vs. women power structures. Gender equality that the feminists want can't happen because gender is in itself a social division intended to divide the humans into classes with different entitlements that are necessarily a hierarchy suppressing people within the division as it entitles them to some defined social roles.

The social distinction of "sexes" can be cut down to social constructions of "gender" until the core question of reproduction is asked. However, the significance of the reproduction to sexual division is not evident: girls and boys have a social necessity to be "girls" and "boys" many years before

reproducing is a question for them and actually a lot of people never reproduce.

The socially meaningful distinctions are made because of a social function. There are many possible markers to use for social distinction, but an ideal physical marker is detectable at birth and predictable and stable through the generations. The only reliable marker is the presence of penis or vagina (the color of the skin doesn't vary radically between colors, but changes in a continuum). These organs happen to have a reproductive function. The social power is based on *social marker*, and this function should be analytically distinguished from that of *means of reproduction*.

2. Nuoret tutkijat

Valta-ohjelman eri hankkeista oli paikalla nuoria tutkijoita esittelemässä tutkimuksiaan. Tutkimuksissa on tuotu esille sellaisia teemoja kuin sukupuolittunut valta, kansallisen identiteetin rekonstruktiot, maahanmuuttajayhdistysten toiminta, vuokratyöläisyys, deliberatiivinen demokratia, naiset eduskunnan valiokuntakuulemisissa, perustuslakituomioistuinten ja demokraattisesti valittujen valtioelinten valtasuhde sekä kotimaisen valtiosäännön eurooppalaistuminen. Näiden ja muidenkin teemojen ympärillä käytiin vilkasta keskustelua.

Sanna Saksela-Bergholm kertoi että maahanmuuttajayhdistykset saavat Suomessa vähän tukea muuhun kuin maahanmuuttajien sopeuttamiseen suomalaiseen kulttuuriin eikä niitä oteta mukaan projektien suunnitteluun, vaikka tämä parantaisi niiden toimintamahdollisuuksia.

Vuokratyöläisten määrä on Suomessa kasvanut koko 2000-luvun ajan. Liisa Lähteenmäen tutkimus osoittaa vuokratyörytysten olevan pätkätyöläisille enenevässä määrin pakollinen ratkaisu, jonka avulla palvelua ostava yritys ulkoistaa työsuhteen vuokratyö-yrityksen hoidettavaksi.

Milja Saari kertoi Anne-Maria Hollin kanssa tekemässään tutkimuksessa ”Sukupuoli eduskunnan asiantuntijakuulemisissa” käyneen ilmi, että asiantuntijat jakautuvat sukupuolisesti aika konservatiivisella tavalla (terveysvaliokunnassa naisia, puolustus- ja perustuslakivaliokunnassa melkein yksinomaan miehiä) ja ettei sukupuoliasiantuntijoita, etenkin miesjärjestöjen edustajia, kuulla valiokunnissa juuri lainkaan.

EU:ssa on tullut erityisen aiheelliseksi kysymys ”juristokratiasta” EU-tuomioistuimen ylittäessä kansallisen parlamentin vallan. Juha Lavapuro näkee, että vallan siirtyessä valtion elimiltä myös kansalaisyhteiskunnalle juristokratialta voidaan välttyä.

Myös Suomen valtiosääntö on eurooppalaistunut. Tätä voidaan Janne Salmisen mukaan selittää EU:n pyrkimyksellä yhtenäiseen lakiin, jossa valtiosäännöt ja unionisäännöt täydentävät toisiaan.

Kaiken kaikkiaan useilta eri aloilta tulevien tutkijoiden kohtaamisessa ja keskustelussa tuli hyvin ilmi Valta-ohjelman monitieteisyys ja teoreettinen moninaisuus.

Kirjoittaja: *Paul Tiensuu*

Suomen Akatemia, kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen yksikkö